

ные труды ДонНТУ. Серия: экономическая. Вып. 36-1. — Д.: ДонНТУ, 2009. — С. 5—16.

5. Постанова КМУ «Про затвердження граничної чисельності працівників апарату центральних органів виконавчої влади» (від 7.09.2011 року № 937) // ВРУ: [сайт]. / [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=d>.

6. Фридман М. Бесплатный сыр и никаких мышеловок: свободный рынок и частная собственность // Cato Policy Report, July-August 1993 / [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.inliberty.ru/library/classic/344/>.

7. Капелюшников Р. И. Множественность институциональных миров: Нобелевская премия по экономике — 2009 / Р. И. Капелюшников // Экономический журнал ВШЭ. — 2010. — № 1. — С. 12—69.

УДК 336.71

О. В. Комісарчик,

аспірантка кафедри банківської справи,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ФОНДУ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ЯК ЧИННИК НАРОЩУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ БАНКІВ

На сьогодні заощадження населення у вигляді грошових вкладів є основним джерелом формування ресурсної бази комерційних банків: на 01.01.2011 р. вклади населення становили 62,16 % усіх зобов'язань банків України. Світовою практикою накопичено величезний досвід використання банківських вкладів населення як інструменту ринкової економіки, що дає змогу банкам мобілізувати та перерозподіляти кошти для надання позичок, придбання цінних паперів, фінансування різноманітних інвестиційних програм.

Приватні заощадження відіграють роль основного джерела насичення національного ринку грошовим капіталом, що відбувається через трансформацію особистих нагромаджень у інвестиційні ресурси. В Україні таку трансформацію переважно забезпечують банки. Тому ця трансформаційна місія є сьогодні надзвичайно важливою суспільною функцією українських банків. Виконання цієї функції включає максимальне залучення в банківський сектор грошових заощаджень домогосподарств і скорочення тієї їх частини, яка знаходиться «на руках» у населення, а також переважне спрямування цих коштів на фінансування реального сектору, в першу чергу довгострокових вкладень. Це сприятиме прискоренню інвес-

тиційно-інноваційного розвитку реального сектору, підвищенню якості і ефективності вітчизняного виробництва, насиченню внутрішнього ринку своєю продукцією і скороченню імпорту, підвищенню конкурентоспроможності українських підприємств на світовому ринку. Населення ж повинно забезпечуватися в другу чергу цільовими інвестиційними кредитами на купівлю житла, землі, іншого рухомого і нерухомого майна вітчизняного походження, що також сприятиме розвитку реального сектору завдяки збільшенню попиту на продукцію власного виробництва.

Проте низький рівень життя та реальних грошових доходів істотно обмежують заощаджувальні можливості переважної більшості населення України і стримують зростання його інвестиційного потенціалу.

Окрім низьких доходів, причинами низької участі домогосподарств в інвестиційних процесах в Україні є досить слабка довіра до банківської системи, а також низький рівень довіри банків до суб'єктів господарювання. Для нарощування інвестиційних можливостей населення необхідно повернути довіру населення до банківських установ та забезпечити привабливий інвестиційний клімат у країні. Вирішення першого з цих завдань потребує істотного підвищення дієвості система гарантування вкладів населення, а другого — активізації розвитку малого і середнього бізнесу в реальному секторі економіки.

Як показав досвід 2008—2009 рр., вітчизняна система гарантування вкладів не змогла зупинити відтік вкладів з банківської системи, що раптово розпочався з фінансово-економічною кризою. Навіть підвищення норми гарантування вкладів у жовтні 2008 р. до 150,0 тис. грн не дало позитивних результатів, оскільки обсяг накопиченого фонду гарантування настільки малий (на 01.07.11 — 4,038 млрд грн), що не зміг би покрити в межах чинної норми вклади навіть одного збанкрутілого великого банку.

Тому вважаємо за потрібне терміново здійснити ряд заходів по удосконаленню системи гарантування вкладів населення. Невідкладність цих заходів визначається не тільки тим, що в Україні до цього часу не подолані негативні наслідки кризи 2008—2009 рр. у реальному секторі і в банківській сфері, а й тим, що іноземні і вітчизняні науковці та аналітики прогнозують наближення другої хвилі фінансово-економічної кризи. В першу чергу потрібно знайти джерела для істотного збільшення обсягу Фонду гарантування. Такими джерелами можуть бути підвищення відрахувань банків-учасників та збільшення внесків уряду та НБУ. Збільшення внесків банків потрібно робити поступово, невисокими темпами із запровадженням диференційної

системи внесків. Високоризикові банки повинні сплачувати значно вищі страхові внески до Фонду, ніж низькоризикові.

Доцільно також встановити нормативний рівень грошових ресурсів Фонду залежно від загальної величини депозитів фізичних осіб по банківській системі, як це зроблено в Болгарії, де такий рівень становить 5 %. В Україні ж цей показник становить лише 1,23 % (на початок 2011 р.). При визначенні цього нормативу слід врахувати специфіку вітчизняної банківської системи. Конкретним орієнтиром для цього можуть бути обсяг вкладів населення у найбільшому банку чи середній обсяг вкладів по групі найбільших банків (І група).

З метою збільшення грошових коштів Фонду та підвищення довіри більшої кількості вкладників, рекомендуємо також розповсюдити гарантування депозитів малих приватних підприємців, запровадивши окремий збір з депозитів даної категорії клієнтів.

Надто великі масштаби і складнощі післякризового відновлення економіки України (15 %), істотне ускладнення залучення капіталу на міжнародних ринках у зв'язку з досягненням критичного рівня зовнішнього боргу країни та інші несприятливі обставини істотно підвищили значення заощаджень населення як джерела інвестиційних ресурсів, яке і далі буде неухильно зростати. Тому необхідно створити сприятливі умови для домогосподарств і малого та середнього бізнесу, щоб вони були зацікавлені зберігати свої заощадження в банках тривалий період. Важлива роль у цьому належить вдосконаленню системи гарантування вкладів населення як однієї із передумов зростання інвестицій в економіку.

УДК 336.71

Л. В. Конопатська,

канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту
банківської діяльності,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

РОЛЬ НАГЛЯДУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Світова фінансова криза лише допомогла звернути увагу на важливість регулятивних та наглядових процесів у фінансовій сфері. Нинішній розвиток ситуації на міжнародних фінансових ринках засвідчив неготовність державних механізмів регуля-